

Resultatrapport 2023: Nationellt prov i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 6

Johan Carlström och Sebastian Mayer

Inledning

Det nationella provet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 6 2023 (np 2023) konstrueras av en provgrupp vid Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet.

Det nationella provet utformas utifrån kursplanens syfte och centrala innehåll, och bedömningen utgår från dess betygskriterier. Texter och provuppgifter prövas ut i många olika skolor i landet. Inledningsvis finns i denna rapport information om provets sammansättning och provinstitutionens insamling av elevprestationer. Därefter följer en sammanfattande redogörelse om provets konstruktionsprocess. De avslutande två avsnitten tar upp och kommenterar resultat av det nationella provet (np 2023).

Provets sammansättning

I 2023 års nationella prov i årskurs 6 var temat *Var uppmärksam*. Provet består av fem delprov:

- Delprov A prövar elevens muntliga förmåga genom momenten presentation och samtal. Momentet presentation innebär att eleven visar sin förmåga att hålla en förberedd, muntlig presentation inför en liten grupp. I momentet samtal prövas i stället elevens förmåga till muntlig interaktion, enligt kursplanen.
- Presentationen förbereds på lektionstid och framförs sedan vid provtillfället. Till stöd har eleverna en instruktion som tydligt pekar ut vilket innehåll presentationen ska ha samt ger stöd för dess struktur.

Samtalet förbereds inte. Det utgår från textuppläsningar från usb, till vilka eleverna, i grupper om tre, får diskussionsfrågor som samtalsunderlag. Text och frågor ska tillsammans skapa en gemensam grund för samtal. Det är elevernas förmåga att bidra till och upprätthålla samtalet som bedöms. Flertalet diskussionsfrågor öppnar därför upp mot att eleverna får uttrycka sina åsikter och dela med sig av sina tankar snarare än att de ska återge specifika delar av texten.

- Delprov B1 och B2 prövar elevens förmåga att läsa och förstå olika typer av text (berättande text och sakprosa). Eleverna ska enligt kursplanen kunna bearbeta det lästa genom att ”sammanfatta olika texter” samt föra ”enkla resonemang om tydligt framträdande budskap i olika texter”. Delprov B1 består i provet 2023 av två utdrag ur skönlitterära ungdomsböcker, medan delprov B2 innehåller tre artiklar av olika slag. Dessutom finns det i delprov B2 två uppgifter som utgår från läsning av dikter. Delprov B1 och B2 förbereds inte. Delproven ska pröva både avkodning och läsförståelse och genomföras på ett likvärdigt sätt för alla elever.
- Delprov C1 och C2 ska pröva elevernas förmåga att ”formulera sig och kommunicera i [...] skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer” samt ”anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang”. Delprov C1 prövar elevernas förmåga att skriva berättande text medan delprov C2 prövar sakprosaskrivande. Inom sakprosaskrivandet varierar mellan åren texttyperna argumenterande, beskrivande, förklarande och instruerande text. Delproven förbereds inte utan ska pröva elevernas faktiska skrivförmåga vid skrivtillfället och genomföras på ett likvärdigt sätt för alla elever.

Under processen med att sätta samman provets olika delprov läggs mycket arbete på att elevmaterialen, såväl texthäftet som uppgiftshäftena, ska passa målgruppen. Förutom arbete med uppgifter och texters innehåll och språk handlar det om allt från typsnitt och textstorlek till dispositionen mellan bild och text samt att en illustratör får i uppdrag att ta fram bildunderlag till en av de skönlitterära texterna. Grunden för detta arbete är de omfattande utprovningar som genomförs samt såväl interna som externa granskningar.

Insamling

I anslutning till genomförandet av det nationella provet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 6 ombeds lärarna att besvara en enkät om olika aspekter av provets utformning och genomförande. Totalt har 406 lärare besvarat 2023 års enkät vilket är en liten ökning i jämförelse med 2022 då 394 lärare deltog. Av de 406 lärarna som besvarade årets enkät undervisar 149 i svenska som andraspråk.

Lärarna ombeds även att skicka in elevlösningar efter det skarpa provgenomförandet efter ett visst urvalssystem. Resultaten i denna rapport bygger på de 1500 elevlösningar som har registrerats efter provet 2023. Av dessa elever följer 1000 kursplanen i svenska och 500 kursplanen i svenska som andraspråk. Resultatredovisningen innehåller resultat på delprovsnivå och sammanvägt provbetyg.

Konstruktionsprocessen för provet

Konstruktionen av provet tar sin utgångspunkt i ett övergripande tema som inspirerar till urvalet av textunderlag och konstruktionen av uppgifter. Fortlöpande under processen vägs validitets- och reliabilitetsaspekter in, och hänsyn tas till exempel till genomförande, autenticitet och interaktivitet samt etiska aspekter.

Delprov A

Till momentet presentation konstrueras inledningsvis två uppgifter. Efter intern granskning väljs ett av ämnena ut för utprövning i klass. Denna utprövning håller provkonstruktörerna i själva och den genomförs med 150–200 elever. Inför utprövningen har eleverna förberett sig tillsammans med sin lärare. Till momentet samtal tas i normalfallet fem olika skönlitterära textutdrag fram. Målet är att texterna ska vara av lagom längd, ha ett varierat innehåll som intresserar eleverna, och även lämpa sig för konstruktion av diskussionsfrågor. Textunderlagen utgör den gemensamma grunden för elevernas samtal, men samtalet utgår sedan från diskussionsfrågor som eleverna får läsa upp för varandra. Dessa frågor har sin utgångspunkt i teman som finns i texten men har snarare en generell än textnära karaktär. Detta för att momentet varken är ett hörförståelse- eller minnestest. De två momenten prövas vanligen ut vid samma tillfälle. Efter utprövningen besvarar både lärare och elever en enkät där de lämnar sina synpunkter.

Delprov B1 och B2

Läsförståelseproven grundar sig på textunderlag från dels skönlitteratur, till exempel noveller eller romanutdrag, dels sakprosatexter, till exempel tidningsartiklar och faktatexter som passar åldersgruppen. En mängd texter samlas in, läses och diskuteras innan ett urval görs. När lämpliga textunderlag finns startar uppgiftskonstruktionen. Texterna kan också omarbetas i samråd med författaren. De texter och uppgifter som sedan prövas ut i det första skedet är något fler än det antal som i slutänden utgör det skarpa provet.

Parallellt med framtagandet av texter och uppgifter sker rekrytering av lärare och elever som kan utföra utprövningarna. Dessa sker sedan i tre huvudsakliga omgångar.

Inledande utprövningarna 1 och 2 fastställer vilka uppgifter som fungerar bäst. Här görs revideringar av uppgifter utifrån en kvalitativ och kvantitativ analys. I bearbetningen tar provgruppen hänsyn till faktorer som hur uppgiften fungerar statistiskt, samt lärares och elevers synpunkter.

Utprövning 3 är den till deltagande skolor och elevantal största utprövningen. Uppföljningen baseras på statistiska värden för uppgifters reliabilitet och svårighetsgrad inför urval till och sammansättning av ett prov. Information om elevernas höstterminsbetyg samlas också in.

I inledande utprövning 1 och 2 är minimiantalet elever som ska lösa varje uppgift 100 medan det i statistisk utprövning 3 bör vara 250–300 elever för att skapa stabila statistiska beräkningar. Resultat och underlag granskas fortlöpande internt av provgruppen men också av de experter som är kopplade till konstruktionsarbetet. Inför utprövning 3 granskas uppgifterna och bedömningsanvisningarna av en referensgrupp bestående av verksamma lärare.

När samtliga utprövningar och granskningar genomförts tas kravgränserna för läsförståelseprovet fram och fastställs med hjälp av en referensgrupp bestående av verksamma lärare, samt en analys av statistik från utprövning och tidigare års nationella prov.

Delprov C1 och C2

Skrivproven tar sin utgångspunkt i det övergripande temat och följer den utarbetade modell som proven haft sedan provet 2013. Ett flertal skrivuppgiftsförslag tas fram, diskuteras och processas. Kvar blir ungefär 4 skrivuppgifter som prövas ut. Rekryteringen av utprövande lärare och elever sker samtidigt för läs- och skrivproven. Skrivproven prövas sedan ut i tre omgångar. De omfattande utprövningarna av skrivuppgifterna syftar till att kontrollera hur olika elevgrupper förstår uppgifterna, och att uppgifterna kan generera texter på olika kvalitetsnivåer. Efter utprövning 1 sällas eventuellt mindre fungerande uppgifter bort och de fungerande uppgifterna förbättras till exempel med avseende på innehåll och formuleringar.

Materialet granskas internt av provgruppen och expertgranskning sker också under hela processen. Efter utprövning 3 hålls ett referensgruppsmöte med lärare, vilkas uppgift framför allt är att bedöma och kommentera ett urval av elevtexterna. Ett antal av dessa elevtexter väljs sedan ut för att fungera som så kallade benchmarktexter, vilka ingår i det bedömningsunderlag som skickas till skolorna i samband med provgenomförandet.

Provresultat med kommentarer

Då det nationella provet så långt som möjligt ska kunna sägas vara likvärdigt över tid, är det värdefullt att analysera vilka likheter och skillnader som framkommer vid en jämförelse av två i tid näraliggande prov. Denna rapportens resultatdel utgår från 2023 års insamlade elevlösningar samt den statistik som tagits fram utifrån dessa. Jämförelser görs med det nationella provet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 6 2022 (np 2022). I det första avsnittet behandlas ämnet svenska och därefter ämnet svenska som andraspråk.

Svenska

I tabell 1 och 2 nedan redovisas betygsnivåer på de olika delproven och det sammanvägda provbetyget för ämnet svenska för np 2023 och np 2022. Förutsättningen för att ett sammanvägt provbetyg ska kunna ges är att samtliga delprov är genomförda. I tabellerna redovisas även terminsbetyg för föregående hösttermin.

Tabell 1. Np 6 2023. Andel i procent som uppnått respektive betygsnivå efter del- och sammanvägt prov i ämnet svenska. Samt terminsbetyg ht 2022 i procent.

Svenska	A	B	C	D	E	F	Totalt
Delprov A	14,7	22,2	25,7	17,9	12,6	6,9	100
Delprov B1–B2	12,7	14,5	16,8	25,9	22,2	8,0	100
Delprov C1	8,7	12,8	20,4	25,4	23,8	8,9	100
Delprov C2	10,8	15,5	22,5	19,8	21,1	10,3	100
Delprov C1–C2	4,3	13,9	21,3	26,1	23,9	10,6	100
Sammanvägt provbetyg	5,2	17,0	21,6	29,2	20,5	6,5	100
Terminsbetyg ht 22	6,2	16,4	25,5	24,2	20,2	7,1	100

Tabell 2. Np 6 2022. Andel i procent som uppnått respektive betygsnivå efter del- och sammanvägt prov i ämnet svenska. Samt terminsbetyg ht 2021 i procent.

Svenska	A	B	C	D	E	F	Totalt
Delprov A	12,3	23,0	25,8	18,7	15,5	4,7	100
Delprov B1–B2	9,8	18,5	21,5	22,0	17,1	10,9	100
Delprov C1	7,9	10,9	21,0	22,5	25,4	12,2	100
Delprov C2	11,5	16,2	22,5	21,2	19,7	9,0	100
Delprov C1–C2	3,5	13,7	22,6	23,5	25,1	11,6	100
Sammanvägt provbetyg np 2022	3,2	17,6	26,3	25,7	20,0	7,3	100
Terminsbetyg ht 21	3,3	13,9	22,8	23,3	20,9	6,4	90,6 ¹

¹ Summan uppgår inte till 100 procent eftersom terminsbetyg inte angetts på alla inskickade elevlösningar/blanketter.

Tabell 1 visar att elever som följer kursplanen i svenska generellt presterar bäst i delprov A följt av delprov B1–B2, och därefter delprov C1–C2 i np 2023. Detta följer samma mönster som i np 2022.

En jämförelse av tabell 1 och tabell 2 visar att i delprov A, np 2023, uppgår andelen höga betygsnivåer (A, B och C) till 62,6 procent vilket är marginellt högre än np 2022 (61,1). Andelen för A har ökat med cirka 2 procentenheter medan E har minskat med knappt 3 procentenheter. Eftersom F-andelen samtidigt ökat med drygt två procentenheter kan det inte uteslutas att delprov A, np 2023, varit något svårare för delar av elevgruppen än i np 2022.

I delprov B1–B2 uppgår andelen A, B och C till 44 % vilket är en något lägre andel än i np 2022 (50 procent). Andelen A har ökat med cirka 2 procentenheter medan andelarna för B och C minskat med 4 respektive knappt 5 procentenheter. Andelarna för nivåerna E och D ökade i ungefär motsvarande grad. Utifrån att svårighetsgraden på texter och uppgifter höjts något för läsprovet är dessa resultat inte förvånande. Orsaken till att provet gjorts svårare är Skolverkets krav på de nationella provens reliabilitet. För att komma fram till rimliga kravgränser, anpassade till svårigheten på texter och uppgifter, har provgruppen arbetat aktivt med kravgränssättning tillsammans med en referenslärargrupp. Ökningen av andelen A framstår som en konsekvens av att kravgränsen för A sänktes med 2 poäng. Det tyder på att den grupp elever som har mest av förmågan läsa var relativt opåverkad av att provets texter och uppgifter som helhet var något svårare. Om gruppen skulle ha påverkats av den höjda svårighetsgraden är det rimligt att tänka sig att andelen A hamnat på ungefär samma nivå som i np 2022.

Svårighetsgraden vad gäller texter och uppgifter i läsprovet är tänkt att höjas något utan att det ska bli svårare att uppnå ett resultat som motsvarar betygsnivån E på delprovet. För att få en uppfattning om hur en ökad svårighetsgrad slår i gruppen med en något mindre läsförmåga kan E- och F-andelar undersökas. Andelen F i tre olika provversioner ligger relativt stabilt och rör sig mellan 9,5 procent (np 2019), 10,9 procent (np 2022) och 8,0 np 2023. För att inte få en oönskad ökning av andelen elever som får F i läsprovet sänktes gränsen för E med 6 poäng (från 38 till 32 poäng) i np 2023. Utfallet i det aktuella provet tyder på att kravgränsen för E hamnade på en rimlig nivå. Läsprovet har blivit något svårare men det har inte blivit svårare att nå E vilket var målsättningen. En successiv ökning av andelen för nivå E under de senaste åren, utan att andelen F ökat eller minskat nämnvärt, speglar också det en välavvägd höjning av svårighetsgraden. Sedan np 2019 har E-andelen ökat med cirka 10 procentenheter (från 12 till 22 procent). Utfallet korrelerar relativt väl med motsvarande siffror för np 2023 i delprov C1–C2 (23,9 procent) och sammanvägt provbetyg (20,5 procent) samt terminsbetyg ht -22 (20,2 procent).

I delprov C1–C2 är skillnaderna i utfall mellan np 2023 och np 2022 relativt små. Noterbart är att andelen för F i delprov C1, berättande text, har minskat med cirka 3 procentenheter och att andelarna för både A och B har ökat något medan D är upp med nästan 5 procentenheter. Elevgruppen tycks alltså ha lyckats något bättre med np 2023 års uppgift än det föregående årets. För delprov C2, sakprosatext, är det svårare att göra direkta jämförelser eftersom olika texttyper provas olika år. Utfallet för olika andelar av delprovsbetyg är dock på ungefär samma nivåer som det brukar vara för delprovet. Att skrivuppgiften för delprov C2 drabbades av en begränsad spridning strax före provgenomförandet tycks inte ha påverkat utfallet. En oväntad större ökning av till exempel andelarna för A, B och C skulle ha kunnat vara en indikation på det men någon sådan syns alltså inte. Överlag gäller att det är svårt att dra långtgående slutsatser av utfallet för skrivproven eftersom flera faktorer spelar in, till exempel bedömarvariation.

En återkommande skillnad mellan delprov C1 och C2 är att en större andel elever når höga betygsnivåer i delprov C2 än i C1 vilket också stämmer för årets delprov. Skillnaden i andelen höga betygsnivåer (A, B och C) är 7 procentenheter (C1: 42 procent och C2: 49 procent). Andelen elever som når D och E i delprov C1 är drygt 49 procent, medan det för C2 är knappt 41 procent. Dessa data stämmer väl med tidigare provversioner. Ett skäl till detta är att eleverna tycks ha lättare att lära sig hur man på ett tydligt sätt kan skapa god struktur i olika typer av sakprosatext och ett annat att de innehållsliga kraven tycks vara något lättare att uppfylla i sakproskrivandet. Detta mönster, det vill säga att C2 är lättare än C1, brukar synas även i F-andelar. Fler elever får normalt F i C1 än i C2 men i årets prov gäller det omvända. Detta förklaras dock till viss del av att andelen F i C1 sjunkit med cirka 3 procentenheter, även om också F-andelen för C2 ökat med litet mer än en procentenhet i jämförelse med np 2022.

För det sammanvägda delprovsbetyget för delprov C (som består av C1 och C2) gäller att andelen elever som når A är lägre än i de separata delproven. Det förklaras av att inte samma elever når A i båda delproven, vilket i sin tur beror på att det är svårt för elever i åk 6 att bemästra alla de olika texttyper som ingår i kursplanen. Samtidigt ger organisationen av delprov C eleverna två möjligheter att visa vad de kan vilket kan ses som en fördel. Läraren får dessutom information om elevernas kunskapsnivå beträffande olika texttyper vilket kan vara värdefullt inför kommande undervisning.

Det kan även konstateras att data för terminsbetyget höstterminen 2022 och provbetyg för np 2023 korrelerar väl med varandra. För de flesta betygsstegen är skillnaderna 1 procentenhet eller mindre. Betygsstegen C och D sticker ut med något större skillnader. Det är 4 procent fler elever som får C i terminsbetyg än som får det i provbetyg medan det för D är en i viss mån omvänd situation: 5 procent färre elever får D i terminsbetyg än i sammanvägt provbetyg. En jämförelse med SCB:s statistik för terminsbetyg för vårterminen 2023, då elevgruppen får sitt andra betyg, visar att det inte händer särskilt mycket mellan höst- och vårtermin. Betygsandelarna är fortsatt ungefär lika stora och skillnaderna mellan terminsbetyg och provbetyg är fortsatt små även om de beskrivna avvikelserna för betygsstegen C och D består. En omständighet att ta hänsyn till är att i np 2023 har andelen elever som får C i provbetyg sjunkit med 5 procentenheter i jämförelse med np 2022 vilket kan vara en konsekvens av ett något svårare läsprov. Sammanfattningsvis kan det konstateras att lärarna i hög grad sätter betyg som stöds av resultaten i det nationella provet.

Svenska som andraspråk

I tabell 3 och 4 nedan redovisas betygsnivåer på de olika delproven och det sammanvägda provbetyget för ämnet svenska som andraspråk för np 2023 och np 2022. Förutsättningen för att ett sammanvägt provbetyg ska kunna ges är att samtliga delprov är genomförda. I tabellerna redovisas även terminsbetyg för föregående hösttermin.

Tabell 3. Np 6 2023. Andel i procent som uppnått respektive betygsnivå efter del- och sammanvägt prov i ämnet svenska som andraspråk. Samt terminsbetyg ht 2022 i procent.

Svenska som andraspråk	A	B	C	D	E	F	Totalt
Delprov A	4,1	8,9	18,5	20,7	32,0	15,8	100
Delprov B1–B2	0,2	2,8	5,0	12,8	37,6	41,6	100
Delprov C1	1,8	5,2	12,1	17,9	33,7	29,2	100
Delprov C2	2,2	6,9	14,1	14,7	34,7	27,4	100
Delprov C1–C2	0,8	3,2	10,1	19,6	35,9	30,4	100
Sammanvägt provbetyg	0,2	2,4	7,4	21,4	42,1	26,5	100
Terminsbetyg ht 22	0,4	3,4	12,9	15,2	37,3	30,5	100

Tabell 4. Np 6 2022. Andel i procent som uppnått respektive betyg efter del- och sammanvägt prov i ämnet svenska som andraspråk. Samt terminsbetyg ht 2021 i procent.

Svenska som andraspråk	A	B	C	D	E	F	Totalt
Delprov A	3,9	9,2	19,5	22,7	32,8	11,9	100
Delprov B1–B2	1,4	2,4	11,2	18,8	20,8	45,4	100
Delprov C1	1,8	4,6	12,7	18,7	34,5	27,7	100
Delprov C2	4,4	7,1	16,9	17,7	29,4	24,4	100
Delprov C1–C2	3,5	13,7	22,6	23,5	25,1	11,6	100
Sammanvägt provbetyg np 2022	0	2,1	12,2	22,9	36,6	26,2	100
Terminsbetyg ht 21	0,4	2,2	9,6	18,6	35	20,8	86,6 ²

² Summan uppgår inte till 100 procent eftersom terminsbetyg inte angetts på alla inskickade elevlösningar/blanketter.

Tabell 3 visar att eleverna som följer kursplanen i svenska som andraspråk presterar bäst i delprov A, följt av delprov C1–C2 och därefter delprov B1–B2. Detta följer samma mönster som i np 2022.

Jämförelser över tid ger ett mindre säkert resultat för gruppen elever i svenska som andraspråk än gruppen svenska, då andraspråksgruppen är mer heterogen och kan fyllas på med nya elever efterhand. Resultaten för delprov A är dock överlag likartade för de flesta betygsstegen. Andelen höga betygsnivåer (A, B och C) uppgår i np 2023 till 31,5 procent vilket kan jämföras med 32,6 i np 2022. För nivå F finns en något större skillnad där andelen stigit med närmare 4 procentenheter i np 2023 i jämförelse med np 2022. Det är dock inte fråga om en historiskt hög nivå för F – liknande har funnits i tidigare prov. Det går ändå inte att utesluta att delprov A, np 2023, varit något svårare än np 2022 för elever som läser enligt kursplanen i svenska som andraspråk.

Delprov B1–B2 är fortsatt det svåraste delprovet för elever som läser enligt kursplanen i svenska som andraspråk. F-frekvensen i delprovet har dock sjunkit med 4 procentenheter, från en F-frekvens i np 22 på 45 procent till 41 procent i np 2023. Den genomsnittliga andelen för F för de senast fyra genomförda proven är 45 procent. Nivå E nås av cirka 38 procent medan D och C samlar 18 procent av eleverna. A- och B-nivåerna

har mycket låga andelar vilket också varit fallet under de senaste åren även om det kan framhållas att nivån för B var drygt 6 procent i np 2019 och alltså därefter minskat i de efterföljande proven. Det kan finnas flera orsaker till ovanstående resultat. Sammansättningen av uppgifter i delprov B har förändrats i utvecklingsarbetet mot ökad reliabilitet och ökad andel flervalstuppgifter, vilket kan ha påverkat utfallet. En annan orsak är att elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk gör samma prov som elever som följer kursplanen i svenska eftersom betygskriterierna inte skiljer sig åt i skrivningarna om läsförståelse. Då provet ska ge ett rimligt stöd för betygssättning utifrån gällande betygskriterier oavsett vilken kursplan eleven följer, kommer det att få resultatmässiga konsekvenser för en del av eleverna som följer kursplanen i svenska som andraspråk. De nationella proven är vidare obligatoriska enligt Skolverkets anvisningar vilket kan leda till att elever som ännu inte har kunskapsmässiga förutsättningar att klara av proven ändå genomför dem.

För delprov C1–C2 finns både likheter och skillnader mellan np 2023 och np 2022 att rapportera. I C1, berättande text, är skillnaderna i betygsandelar exempelvis genomgående små även om andelen för F i delprov C1 gått upp något i jämförelse med np 2022. I np 2023, uppgår andelen höga betygsnivåer (A, B och C) till 19,1 procent vilket är identiskt med np 2022. Här märks alltså en viss stabilitet i resultaten. Som framhållits tidigare är det svårare att jämföra utfall i delprov C2, sakprosatekt, eftersom den texttyp som provas varierar från år till år. Det kan dock konstateras att resultaten är genomgående något sämre i np 2023 än i np 2022. Andelarna för nivåerna A, B och C uppgår i årets prov till 23,2 procent vilket kan jämföras med 28,4 i np 2022. Också andelen för D har gått ner medan andelarna för E och F följaktligen gått upp i årets delprov C2.

Även för andraspråkseleverna gäller att en större andel elever når höga betygsnivåer i delprov C2 än i C1 i np 2023. Skillnaden i andelarna A, B och C är cirka 4 procentenheter (C1: 19,1 procent och C2: 23,2 procent). För nivå E är resultaten mellan delproven jämförbara medan F-andelen är cirka 2 procentenheter mindre i C2 än i C1 vilket tyder på att också gruppen andraspråkselever hade något lättare att lösa sakprosauppgiften än den berättande uppgiften i årets prov.

För det sammanvägda delprovsbetyget för delprov C1–C2 gäller att eleverna presterar på ungefär samma nivåer som i tidigare provversioner. Andelarna för E och F är dock något större i årets prov än i np 2022 för andraspråkseleverna och orsaken till det är alltså de sämre resultaten i C2.

För elever som läser enligt kursplanen i svenska som andraspråk korrelerar provbetyg och terminsbetyg för höstterminen 2022 relativt väl för de flesta betygssteg även om skillnaderna är större än i ämnet svenska. Det finns precis som i statistiken för svenskämnet en skillnad i distribueringen av C och D där fler elever får C i termins- än i provbetyg och färre elever får D. Färre elever får också E i terminsbetyg än i provbetyg och för F gäller det omvända, fler elever får F i terminsbetyg än i provbetyg. En slutsats är att det som eleven presterar i provet inte räcker till för att motivera ett E i terminsbetyg. I SCB:s betygsstatistik för vårterminen 2023 jämnas skillnaderna för betygsstegen C och D ut medan de för E och F blir större. Det går dock inte att enkelt dra slutsatsen att det nationella provet inte särskilt beaktas vid betygssättningen eftersom provresultatet inte ska styra utan vara ett stöd.

Jämförelser över tid – svenska

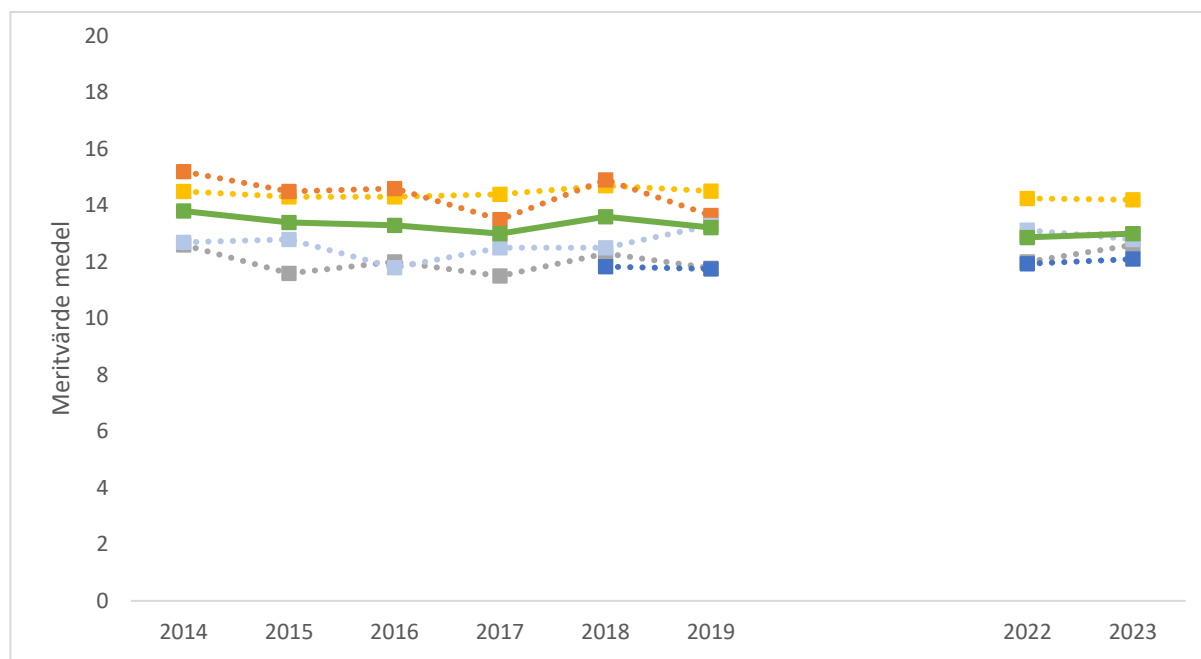
Tabell 5 och diagram 1 nedan visar hur elever som läser ämnet svenska presterar uttryckt i meritpoäng. Meritpoängen uttrycker ett medelvärde av den meritpoäng respektive betygsnivå ger (F = 0, E = 10, D = 12,5, C = 15, B = 17,5, A = 20). Meritpoängen ger en bild av hur eleverna har lyckats med det nationella provet från 2013–2023 (år 2021 ställdes det nationella provet in på grund av pandemin), det vill säga de år då delprovsbetyg och sammanvägt provbetyg har satts. 2023 års prov avviker inte i någon högre grad från tidigare prov beträffande meritpoäng.

Tabell 5. Delprovsbetyg i svenska uttryckta i meritpoäng, jämförelser över tid.

Svenska	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2022	2023
Delprovsbetyg A: tala	14,0	14,5	14,3	14,3	14,4	14,7	14,5	14,5	14,3	14,2
Delprovsbetyg B1 och B2: läsa	13,9	15,2	14,5	14,6	13,5	14,9	13,2	13,1	12,9	13,0
Delprovsbetyg C1: skriva	– ³	12,6	11,6	12,0	11,5	12,3	11,8	12,2	12,0	12,6
Delprovsbetyg C2: skriva	–	12,7	12,8	11,8	12,5	12,5	13,3	13,1	13,1	12,8
Delprovsbetyg C1–C2: skriva	11,4	– ⁴	–	–	–	11,8	11,7	–	11,9	12,1
Sammanvägt provbetyg	13,1	13,8	13,4	13,3	13,0	13,6	13,2	13,0	12,9	13,0

³ 2013 redovisades bara ett betyg för skriftlig förmåga

⁴ 2014–2017 samt 2020 redovisades inte ett sammanvägt delprovsbetyg uttryckt i meritvärde.

Diagram 1. Delprovsbetyg omräknade till meritvärde i ämnet svenska 2014-19, 2022-23.

Jämförelser över tid – svenska som andraspråk

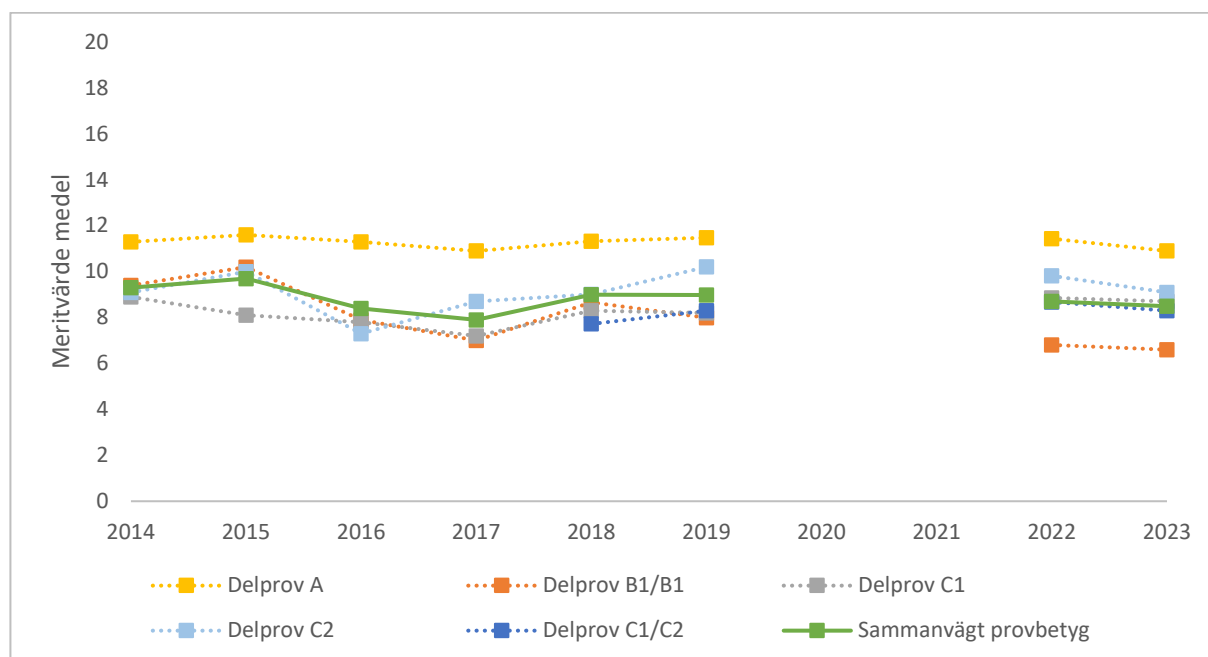
Tabell 6 och diagram 2 nedan visar hur elever som läser ämnet svenska som andraspråk presterar uttryckt i meritpoäng i proven 2013–2023. Skillnaderna mellan olika provår är större i ämnet svenska som andraspråk, vilket kan förklaras med att gruppen är mer heterogen. Gruppen kan fyllas på med nya elever under hela skolgången medan gruppen elever som följer kursplanen i svenska till stor del fylls på en gång för alla i årskurs 1. Generellt har värdena för np 2023 gått ner något i jämförelse med np 2022 men i vissa delprov upp i jämförelse med np 2020.

Tabell 6. Delprovsbetyg i svenska som andraspråk, jämförelser över tid.

Svenska som andraspråk	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2022	2023
Delprovsbetyg A: tala	11,5	11,3	11,6	11,3	10,9	11,32	11,5	11,0	11,4	10,9
Delprovsbetyg B1 och B2: läsa	8,3	9,4	10,2	7,9	7,0	8,66	8,0	5,8	6,8	6,6
Delprovsbetyg C1: skriva	– ⁵	8,9	8,1	7,8	7,2	8,30	8,2	8,0	8,9	8,7
Delprovsbetyg C2: skriva	–	9,1	10,0	7,3	8,7	9,01	10,2	8,7	9,8	9,1
Delprovsbetyg C1–C2: skriva	7,2	– ⁶	–	–	–	7,7	8,3	–	11,9	12,1
Sammanvägt provbetyg	8,7	9,3	9,7	8,4	7,9	9,03	9,0	7,9	8,7	8,5

⁵ 2013 redovisades bara ett betyg för skriftlig förmåga.

⁶ 2014–2017 samt 2020 redovisades inte ett sammanvägt delprovsbetyg uttryckt i meritvärde.

Diagram 2. Delprovsbetyg omräknade till meritvärde i ämnet svenska som andraspråk 2014-19, 2022-23.

Sammanställning av lärarenkät för det nationella provet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 6, läsåret 2022/2023

Inledning

Till det nationella provet hör en lärarenkät bestående av ett antal flervalfrågor med utrymme för lärarnas kommentarer. Årets lärarenkät besvarades av 406 lärare – en liten ökning i jämförelse med 2022 års enkät (394 lärare). Av de lärare som besvarade enkäten uppgav 395 stycken att de undervisar i svenska och 149 att de undervisar i svenska som andraspråk. Många lärare undervisar alltså i båda svenskämnen.

Övergripande frågor

I detta avsnitt redovisas lärarnas helhetsintryck av np 2023.

Lärarna är generellt sett nöjda med årets nationella prov i årskurs 6 vilket kan avläsas i tabell 1. Detta stämmer relativt väl med svaren från 2021/2022 års enkät även om något färre lärare *instämmer helt* detta år (en minskning med 7 procentenheter). Andelarna lärare som *instämmer till viss del* och *instämmer inte alls* är desamma som föregående år.

Tabell 1. *I vilken utsträckning stämmer påståendet [...] in på din uppfattning? Provet som helhet är bra.*

Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls
46 %	48 %	6 %	0 %

Närmare 2 av 3 lärare *instämmer helt* med att provet som en helhet är ett stöd för betygssättningen. Detta stämmer nästan helt överens med svaren från 2021/2022. Detta redovisas nedan i tabell 2.

Tabell 2. *I vilken utsträckning stämmer påståendet [...] in på din uppfattning? Provet som helhet är ett stöd för betygssättningen.*

Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls
62 %	33 %	5 %	0 %

Resultatet i tabell 3 nedan visar att majoriteten av lärarna *instämmer helt* eller *till stor del* i att Lärarinformationen ger dem tillräcklig information för att genomföra provets olika delar. Svarsfrekvenserna överensstämmer väl med föregående års data.

Tabell 3. *I vilken utsträckning stämmer påståendet [...] in på din uppfattning? Lärarinformationen (häfte 1 och 2) ger mig tillräckligt med information för genomförandet av provets olika delar.*

Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls
83 %	14 %	2 %	1 %

Lärarna har även fått ange antalet elever som har genomfört proven, och det genomsnittliga antalet elever som lärarna har angett är drygt 30 per lärare. Lärarna har dessutom angett antalet elever som genomfört provet med anpassningar, där genomsnittet är 5 elever per lärare, vilket överensstämmer med tidigare års andelar. Bland de elever som behövde anpassning var den vanligaste anledningen att eleven hade problem med språket och läsningen, samt på grund av koncentrationssvårigheter. 318 lärare svarade att deras elever hade fått förlängd tid som anpassning, och 247 lärare svarade att eleven fått använda ytterligare vuxenstöd, som exempelvis speciallärare eller elevassistent.

I tabell 4 visas att 2 av 3 lärare tycker att det som provet prövar har *i hög grad* behandlats i undervisningen.

Tabell 4. *I vilken grad har det som provet prövar behandlats i undervisningen?*

I hög grad	I ganska hög grad	I ganska låg grad	Nästan inte alls
66 %	33 %	1 %	0 %

Beträffande elevernas reaktioner på provet visar tabell 5 att 51 procent av eleverna hade *i huvudsak positiva* reaktioner, vilket stämmer väl överens med svaren 2021/2022 där 56 procent av eleverna hade *i huvudsak positiva* reaktioner.

Tabell 5. Hur var elevernas reaktioner på det nationella provet i svenska/svenska som andra språk?

I huvudsak positiva	I huvudsak negativa	Både positiva och negativa	Varken positiva eller negativa
51 %	2 %	37 %	9 %

I kommentarerna beskriver lärarna att flera elever upplevde läsförståelsetexterna som svåra och långa. Vissa lärare skriver att deras elever även tyckte flera av texterna var abstrakta och svåra att relatera till. En lärare skriver också att hans elever tyckte att delprov A och C gick bättre än delprov B. En annan lärare skriver dock tvärtom, att delprov C2 var otydlig och svårt för eleverna, men att uppgifterna i delprov B var tydliga. En återkommande kommentar är även att eleverna upplevde provsituationen som onödigt stressig.

Angående introduktionslektionerna menar nästan alla lärare att det gick *bra* eller *ganska bra* att genomföra dem. Tabell 6 visar svaren för delprov A och tabell 7 för delprov B1-C2.

Tabell 6. Hur fungerade det att genomföra de två introduktionslektionerna? Inför delprov A.

Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt
81 %	18 %	1 %	0 %

Tabell 7. Hur fungerade det att genomföra de två introduktionslektionerna? Inför delprov B1-C2.

Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt
81 %	17 %	2 %	0 %

En del lärare uttrycker här att det var svårt att få igång en bra diskussion kring ämnet, medan andra tycker att introduktionen var tydlig och bra. Några lärare önskar även att underlaget till de nationella proven skickas ut tidigare.

Lärarna fick sedan svara på frågan om hur det fungerade att genomföra två delprov på samma dag, och majoriteten tyckte att det fungerade *bra* eller *ganska bra*. Se svaren i tabell 8.

Tabell 8. Hur fungerade det att genomföra två delprov på samma dag?

Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt
67 %	26 %	7 %	1 %

Dessa svar överensstämmer helt med svaren år 2021/2022. Många lärare menar att genomförandet av två delprov på samma dag fungerade bra så länge eleverna fick en ordentlig rast emellanåt och att det var mer tidseffektivt.

Av den minoritet lärare som menar att det kan vara problematiskt att genomföra två delprov på samma dag nämns i kommentarerna trötthet och koncentrationssvårigheter hos eleverna som stora utmaningar när två delprov genomförs på samma dag. Några lärare skriver att det är för mycket text de ska läsa under dessa två delprov vilket eleverna inte är vana vid.

Tabell 9 nedan visar i vilken utsträckning lärarna anser att tiden räckte till för varje delprov. Årets svar stämmer relativt väl överens med förra årets svar (2021/2022), med en liten procentuell ökning i antalet *Ja* för delprov A och B1, och en liten procentuell minskning för delprov C1 och C2.

Tabell 9. *Har tiden räckt till för genomförandet av de olika delproven?*

Delprov	Ja	I stort sett	Nej
Delprov A	90 %	9 %	1 %
Delprov B1	68 %	29 %	3 %
Delprov B2	67 %	30 %	2 %
Delprov C1	67 %	27 %	6 %
Delprov C2	75 %	22 %	3 %

I kommentarerna skriver några lärare att tiden var för kort för delprov A, B och C1, samt att tiden för C2 var något lång. Andra lärare tycker att tiden var väl anpassad till uppgifterna. Elever som fått förlängd tid som anpassning behövde inte alltid använda den extra tiden.

I enkäten har lärarna även fått besvara om de anser sig ha fått tillräckligt stöd i frågor gällande anpassning. Resultaten i tabell 10 visar att majoriteten av lärarna anser sig ha fått det för samtliga delprov.

Tabell 10. *Har du fått tillräckligt stöd i frågor gällande anpassning?*

Delprov	Ja	I stort sett	I viss mån	Nej
Delprov A	84 %	13 %	2 %	1 %
Delprov B1 och B2	80 %	15 %	3 %	1 %
Delprov C2 och C2	78 %	17 %	4 %	1 %

I kommentarerna finns exempel på lärare som menar informationen om anpassning var tydlig men också de som tycker att informationen var otillräcklig och det framgår att det kan upplevas som frustrerande att behöva söka information om anpassning på olika hemsidor.

Synpunkter på delprov A – muntlig framställning

Delprov A består av två delar, *Presentation* och *Samtal*. Majoriteten av lärarna anser att båda delarna har fungerat bra. I tabell 11 visas resultaten för presentationsdelen och i tabell 12 visas resultaten för samtalsdelen.

Tabell 11. *Hur fungerade presentationsdelen av delprov A?*

Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt
77 %	21 %	2 %	0 %

Tabell 12. *Hur fungerade samtalsdelen av delprov A?*

Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt
81 %	17 %	2 %	1 %

I kommentarerna för presentationsdelen skriver flera lärare att deras elever hade svårt att komma på vad de skulle prata om på grund av ämnet. För samtalsdelen kommenterar flera lärare att det blev svårt för vissa elever att våga prata och en lärare tillade att hen upplevde att det blev svårare för eleverna att samtala i en grupp där de inte var vän med någon. Andra lärare skriver att samtalen fungerade mycket bra och flöt på.

Bedömningsunderlaget, som består av en bedömningsmatris och övriga bedömningsanvisningar, anses till stor del ha varit stöd för bedömningen av delprov A enligt lärarna (se tabell 13). Några av de lärare som lämnar kommentarer efterfrågar fler och nya elevexempel, särskilt på betygsnivå E och F.

Tabell 13. *Har bedömningsanvisningarna varit ett bra stöd i bedömningen av elevernas prestationer i delprov A?*

	Ja	I stort sett	I viss mån	Nej
Bedömningsmatrisen	80 %	18 %	2 %	0 %
Övriga bedömningsanvisningar	77 %	20 %	2 %	1 %

De inlästa texterna tillhörande delprov A, *Samtal*, får också positiv respons (se tabell 14). Ett flertal lärare skriver här att på grund av tidsbrist valde de att inte lyssna igenom alla, utan valde en eller några inlästa texter, vilket de anser var bra och tillräckligt. Några kommentarer handlar om att text 4 var för lång.

Tabell 14. *Vad anser du om de inlästa texterna som används i delprov A, momentet samtal?*

Text	Välvald	Ganska bra	Olämplig
Text 1	62 %	37 %	1 %
Text 2	64 %	36 %	0 %
Text 3	72 %	28 %	0 %
Text 4	59 %	38 %	3 %
Text 5	53 %	44 %	3 %

Synpunkter på texthäftet

Lärarna är relativt positiva till de texter som ingick i texthäftet, där texterna generellt i något högre grad ses som *välvalda* i jämförelse med år 2021/2022 med undantag för en av dikterna. I tabell 15 visas svaren för alla texter.

Tabell 15. *Vad anser du om texterna i texthäftet?*

Text	Välvald	Ganska bra	Olämplig
Text 1. Utdrag ur ungdomsroman	81 %	19 %	1 %
Text 2. Utdrag ur ungdomsroman	66 %	31 %	3 %
Text 3. Dikt	66 %	34 %	1 %
Text 4. Dikt	40 %	42 %	18 %
Text 5. Artikel	79 %	20 %	2 %
Text 6. Artikel	67 %	31 %	2 %
Text 7. Artikel	66 %	32 %	3 %

I kommentarerna uttrycker många lärare att texterna var för svåra för deras elever, framför allt en av dikterna (text 4) samt en av artiklarna (text 6). En lärare önskar ett bredare utbud av texter som också passar SVA-elever bättre.

De flesta lärare är nöjda med texthäftets layout, vilket visas i tabell 16. I kommentarerna skriver några lärare att det är för mycket text på vissa sidor vilket försvårade läsningen för elever med dyslexi, samt att textstorleken hade kunnat vara större. Utöver detta upplevde de flesta lärare att layouten var bra och tydlig.

Tabell 16. *Vad anser du om layouten och bilderna i texthäftet med avseende på hur lätt det är att läsa samt hur tilltalande häftet är?*

Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt
71 %	28 %	1 %	0 %

Synpunkter på delprov B – läsförståelse

Genomförandet av delproven B1 och B2 har gått bra enligt majoriteten av lärarna, som visas i tabell 17. Dock tycker flera lärare att svårighetsgraden var något för hög och att vissa texter var för långa, framför allt gällande delprov B2. Däremot uttrycker några lärare att flervalsuppgifterna fungerade mycket bra.

Tabell 17. Hur fungerade genomförandet av de två delproven?

Delprov	Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt
Delprov B1	89 %	10 %	0 %	0 %
Delprov B2	88 %	12 %	0 %	0 %

Lärarna är även mycket positiva till bedömningsanvisningarna för de två delproven (se tabell 18). De flesta lärare som kommenterade menar att rättningsanvisningarna var mycket bra.

Tabell 18. Har bedömningsanvisningarna varit ett bra stöd i bedömningen av elevernas prestationer i delproven B1 och B2?

	Ja	I stort sett	I viss mån	Nej
Bedömningsmallen delprov B1	90 %	10 %	0 %	0 %
Bedömningsmallen delprov B2	88 %	12 %	0 %	0 %

Synpunkter på delprov C – skrivuppgifter

Drygt 90 procent av lärare anser att introduktionen av de två delproven C1 och C2 fungerade *bra* eller *ganska bra*, vilket visas i tabell 19.

Tabell 19. Hur fungerade introduktionen av de två delproven C1 och C2 vid provtillfället?

Delprov	Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt
Delprov C1	91 %	9 %	0 %	0 %
Delprov C2	87 %	11 %	1 %	0 %

I kommentarerna skriver lärare bland annat att det för delprov C2 var något oklart ifall eleverna skulle skriva om något inomhus eller utomhus, eftersom det inte stod under ”Gör så här”.

De flesta lärare svarar även att skrivuppgifterna fungerade *bra* eller *ganska bra* (se tabell 20). Däremot var procenten som svarade *bra* lägre än år 2021/2022. De flesta lärare som kommenterade denna fråga menar att både delprov C1 och C2 var svåra för deras elever på olika sätt och att vissa elever hade svårt att förstå instruktionerna.

Tabell 20. Hur fungerade de två skrivuppgifterna för dina elever?

Delprov	Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt
Delprov C1	69 %	27 %	4 %	0 %
Delprov C2	60 %	34 %	6 %	0 %

I tabell 21 visas att lärarna är relativt nöjda med bedömningsanvisningarna för delprov C1 och C2 som stöd i bedömningen. I kommentarerna önskar dock de flesta lärare fler elevexempel för varje betygsnivå i både svenska och svenska som andraspråk, framför allt på betygsnivåer E och F. Flera lärare menar att det ibland är svårt att bedöma elevtexterna men att bedömningsanvisningarna ger ett gott stöd vid dessa tillfällen.

Tabell 21. *Har bedömningsanvisningarna varit ett bra stöd i bedömningen av elevernas prestationer i delproven C1 och C2?*

	Ja	I stort sett	I viss mån	Nej
Beskrivning av uppgiften delprov C1	85 %	15 %	0 %	0 %
Bedömningsmatrisen delprov C1	79 %	18 %	2 %	0 %
Exempel på bedömda elevlösningar delprov C1	66 %	26 %	7 %	1 %
Beskrivning av uppgiften delprov C2	82 %	16 %	2 %	0 %
Bedömningsmatrisen delprov C2	78 %	18 %	4 %	1 %
Exempel på bedömda elevlösningar delprov C2	64 %	26 %	9 %	1 %

Andra aspekter av provet

Angående elever som läser svenska som andraspråk visar lärarnas enkätsvar att det har gått mestadels *bra* eller *ganska bra* (se tabell 22). I kommentarerna skriver en del lärare att delprov B1–B2 var särskilt svårt för elever som läser svenska som andraspråk. Även delprov C2 menar enstaka lärare var särskilt svårt, och ett par lärare skriver att mer tid skulle behövas för de olika delproven.

Tabell 22. *Hur har det nationella provets olika delar fungerat för elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk?*

Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt
44 %	37 %	17 %	2 %

För provets framtida utveckling har flera lärare kommenterat olika synpunkter och förslag. Flera lärare uttrycker att sammanvägningen blir konstig för vissa betyg. Andra lärare menar dock att bedömningen och resultaten av de nationella proven är ett mycket bra stöd för betygssättningen. Det finns också kommentarer om att den berättande texten fungerar mindre bra på grund av dess upplägg och tidsbegränsning.

Lärarenkäten innehöll även en förfrågan om att delta i framtida utprövningar av digitaliserade nationella prov för årskurs 6. 108 lärare var intresserade av detta. Bland kommentarerna märks också att det finns ett stort intresse och nyfikenhet för de digitala utprövningarna, även bland de lärare som inte kan delta i utprövningar på grund av att de inte kommer undervisa i årskurs 6 kommande år eller att de inte har tiden för det.

Vi arbetar vidare

Sammanfattningsvis verkar årets nationella prov för årskurs 6 ha mottagits väl och de lärare som har valt att delta i enkätundersökningen är generellt positivt inställda till årets prov. Alla lärarkommentarer och synpunkter hjälper oss att utveckla provet och utvecklingsarbetet pågår hela tiden för att göra provet så bra som möjligt.